

Lluís de Carreras i Serra

President del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

■ Representación de la violencia en los medios de comunicación. Legislación vigente en Catalunya

Las normas relativas a la violencia en televisión se estructuran alrededor de una doble vertiente: por una parte, aquellas cuya finalidad es preservar la dignidad de las personas o de los colectivos étnicos y sociales minoritarios y, por otro lado, las que se refieren concretamente a la protección de la juventud y la infancia. El autor de este artículo, pone de manifiesto que su aplicación se vuelve difícil debido a que nos movemos en un campo en el que los conceptos jurídicos son muy indeterminados y pueden ser interpretados con un amplio margen de subjetividad.

■ Current legislation in catalonia on representing violence in communication media

The norms that have to do with violence on television are structured along a double plane: on one hand, those that aim to preserve the dignity of the human person or of ethnic groups or social minorities and, on the other hand, those that refer specifically to the protection of youth and children. The author of this article highlights that their enforcement has become difficult due to the fact that we move in a field in which legal concepts are very blurry and can be interpreted with an ample margin of subjectivity.

■ La représentation de la violence dans les medias. Législation en vigueur en catalogne

Les lois relatives à la violence à la télévision sont structurées à partir d'un double aspect: d'une part, celles dont le but est de préserver la dignité de l'être humain ou des collectifs ethniques et sociaux minoritaires et d'autre part, celles qui concernent concrètement la protection de la jeunesse et l'enfance. L'auteur de cet article, fait remarquer que leur application devient difficile à cause du fait que nous évoluons dans un domaine dans lequel les concepts juridiques sont très indéterminés et qu'ils peuvent être interprétés avec une grande marge de subjectivité.

Representació de la violència als mitjans de comunicació. Legislació vigent a Catalunya

La Directiva de Televisió Sense Fronteres (89/552/CEE) estableix al capítol V (Protecció de menors), article 22 que:

«Els Estats membres adoptaran les mesures oportunes per garantir que les seves emissions de televisió no incloguin programes que puguin perjudicar seriosament el desenvolupament físic, mental o moral dels menors i, en particular, programes que incloguin escenes de pornografia o violència gratuïta. Aquesta disposició també abastarà els programes que puguin perjudicar el desenvolupament físic, mental o moral dels menors, llevat que es garanteixi, per l'elecció de l'hora d'emissió o mitjançant tota classe de mesures tècniques, que els esmentats menors en el camp de difusió no veuen ni escolten normalment les esmentades emissions». En el segon paràgraf d'aquest article, es preveu que «els estats membres també vetllaran perquè les emissions no continguin cap incitació a l'odi per motius de raça, sexe religió o nacionalitat».

Aquesta disposició és confusa ja que, d'una banda, sembla distingir els programes que afectin menors entre els que els poden perjudicar seriosament, entre els quals s'inclou els de «pornografia o violència gratuïta», i els altres que no es podran emetre en horari de protecció.

La Llei espanyola de transposició de la Directiva (Llei 25/1994, de 12 de juliol), actualment vigent, reproduïx fidelment els conceptes de la Directiva, però la matisa en algunes qüestions interessants:

a: A l'art. 17.2 fixa la franja horària de protecció de menors entre les sis i les vint-i-dues hores, i estableix que els programes que continguin escenes de pornografia o violència gratuïta només podran realitzar-se fora d'aquest horari i hauran d'advertir del seu contingut per mitjans acústics i òptics. A continuació afegeix: «El que així es disposa serà també d'aplicació als espais dedicats a la promoció de la mateixa programació».

b: Al primer epígraf d'aquest article, es disposa que les emissions de televisió (s'ha d'entendre en qualsevol franja horària) no inclouran «ni escenes o missatges de qualsevol tipus que puguin perjudicar seriosament el desenvolupament físic, mental o moral dels menors, ni programes que fomentin l'odi, el menyspreu o la discriminació per motius de naixement, raça, sexe, religió, nacionalitat, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social».

Modificació de la Directiva

La Directiva de Televisió Sense Fronteres ha estat modificada per la 97/36/CE (del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de juny de 1997). Al títol del capítol V, a més de «Protecció de menors» s'hi afegeix «...i ordre públic», desglossant-se l'antic art. 22 en tres articles diferenciats, amb la pretensió d'aclarir la confusió a què fèiem referència.

En efecte, ja en el preàmbul figura el següent «Considerant: que és necessari precisar les normes per a la protecció del desenvolupament físic, mental i moral dels menors; que l'establiment d'una distinció clara entre els programes que són objecte d'una prohibició absoluta i aquells que poden ser autoritzats amb la condició que s'usin mesures tècniques apropiades, han de permetre donar una resposta a l'objectiu d'interès general perseguit pels Estats membres i la Comunitat».

No obstant, no sembla que la precisió hagi aclarit gran cosa, ja que el nou art. 22 té la següent redacció:

1 Els Estats membres adoptaran les mesures oportunes per garantir que les emissions de televisió dels organismes de radiodifusió televisiva sota la seva jurisdicció no incloguin cap programa que pugui perjudicar seriosament el desenvolupament físic, mental o moral dels menors i, en particular, programes que incloguin escenes de pornografia o violència gratuïta.

2 Les mesures a què es refereix l'apartat 1 també abastaran altres programes que puguin perjudicar el desenvolupament físic, mental o moral dels menors llevat que es garanteixi, per l'elecció de l'hora d'emissió o mitjançant tota classe de mesures tècniques, que, normalment, els menors que es troben en la seva zona de difusió no veuran ni escoltaran les esmentades emissions.

3 A més, quan els esmentats programes s'emetin

sense codificar, els Estats membres vetllaran perquè els precedeixi un senyal d'avertiment acústic o estiguin identificats mitjançant la presència d'un símbol visual durant tota la seva durada.

En un article diferenciat, el 22 bis, es reproduïx la prohibició de no discriminació per entendre que aquesta és una qüestió d'ordre públic general i no específica de la protecció de menors: «Els Estats vetllaran perquè les emissions no continguin cap incitació a l'odi per motius de raça, sexe, religió o nacionalitat». Prohibició, per tant, absoluta.

Finalment, a l'art. 22 3er es preveu l'estudi de mesures per facilitar el control patern sobre la programació que pot afectar els menors, entre elles la possibilitat d'implantar l'anomenat xip antiviolència, amb la següent redacció textual:

1 La Comissió prestarà especial atenció a l'aplicació de les disposicions del present capítol a l'informe previst a l'article 26.

2 La Comissió, en el termini d'un any a partir de la data de publicació de la present Directiva, en contacte amb les autoritats competents de l'Estat membre, portarà a terme una investigació dels possibles avantatges o inconvenients d'altres mesures destinades a facilitar el control exercit pels pares o tutors sobre els programes que poden veure els menors. Aquest estudi abastarà, entre altres coses:

- la necessitat que els aparells de televisió nous estiguin equipats amb un dispositiu tècnic que permeti als pares o tutors filtrar determinats programes.
- l'establiment de sistemes adequats de classificació,
- el foment de polítiques de televisió familiar i d'altres mesures educatives i de sensibilització,
- la presa en consideració de l'experiència adquirida en aquest àmbit dins i fora d'Europa, així com les opinions de les parts interessades com els productors, educadors, especialistes en mitjans de comunicació i associacions pertinents.

Actualment, s'està tramitant a les Corts espanyoles la transposició de la Directiva 97/36/CE. Haurem d'esperar, doncs, l'aprovació de la llei corresponent per veure les novetats o matisacions que pot presentar.

Límits de la publicitat

Pel que fa a la publicitat, l'art. 12 de la Directiva de 1989 preceptua que aquesta no podrà:

«a) atemptar contra el respecte a la dignitat humana. b) incloure elements de discriminació per raça, sexe o nacionalitat. c) atemptar contra les conviccions religioses o polítiques. d) fomentar comportaments perjudicials per a la salut o per a la seguretat. e) fomentar comportaments perjudicials per a la protecció del medi ambient».

La modificació de la Directiva de 1997 no presenta grans novetats en aquest punt, a no ser l'extensió de l'aplicació de l'art. 12 a la televenda.

Majors concrecions ofereix la Llei espanyola 25/94 de transposició de la Directiva: a l'art. 9 considera il·lícita, a més de fer referència a les previsions de la Llei 34/1988 General de Publicitat,

«La publicitat per televisió que fomenti comportaments perjudicials per a la salut o la seguretat de les persones o per a la protecció del medi ambient; atempti al respecte degut a la dignitat humana o a les conviccions religioses o polítiques; o discrimini per motius de naixement, raça, sexe, religió, nacionalitat, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social. Igualment, serà il·lícita la publicitat que inciti a la violència o a comportaments antisocials, que apel·li a la por o a la superstició o que pugui fomentar abusos, imprudències, negligències o conductes agressives. Tindrà la mateixa consideració la publicitat que inciti a la crueltat o al maltractament envers persones o animals, o a la destrucció de béns culturals o naturals».

Rebuig dels programes violents

En la línia de les Directives europees, el Conveni Europeu Sobre Televisió Transfronterera (Consell d'Europa) de 5 de maig de 1989, ratificat per Espanya per Instrument de 19 de gener de 1998 (B.O.E. 22 d'abril de 1998), es refereix a les programacions violentes en el següent art. 7è. :

Responsabilitat del radiodifusor

1 Tots els elements dels serveis de programes per la seva presentació i contingut, hauran de respectar la dignitat de la persona humana i els drets fonamentals aliens.

En particular no hauran de:

a: Ser contraris als bons costums i en especial contenir pornografia.

b: Posar en relleu la violència ni incitar a l'odi racial.

2 Els elements dels serveis de programes que puguin perjudicar el ple desenvolupament físic, psíquic i moral dels nens o adolescents no s'hauran de transmetre quan, a causa de l'horari de transmissió i de recepció, aquests els puguin veure.

3 El radiodifusor tindrà cura que les notícies televisades presentin fidelment els fets i els esdeveniments i que afavoreixin la lliure formació d'opinions.

Derivat d'aquest Tractat, un altre text que pot servir-nos d'orientació, és la Recomanació del Comitè de Ministres del Consell d'Europa R (97) 19, de 30 d'octubre de 1997, que formulà als Estats membres sobre la representació de la violència en els mitjans de comunicació electrònics, en la qual s'estableixen directrius a partir de l'art. 10 de Conveni, i que dóna paràmetres a observar per determinar el caràcter justificat o injustificat de la representació de la violència segons el tipus de programa de què es tracti, o dels actes representats, o de l'accés lliure o codificat, entre d'altres.

No podem oblidar altres textos de dret internacional referits específicament a la protecció de menors, en els quals hi ha referències concretes a la difusió de la violència als mitjans de comunicació, com és el cas de la Convenció de Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, aprovada per l'Assemblea General el 20 de novembre de 1989 i ratificada per Espanya a finals de 1990, així com la Carta Europea de Drets del Nen aprovada pel Parlament Europeu per resolució A3-0172/92.

Dignitat humana i protecció de la infància

De la lectura d'aquests textos es desprèn que les normes relatives a la violència en televisió s'estructuren en una doble vessant: d'una banda, les que tenen per finalitat preservar la dignitat de la persona humana o dels col·lectius ètnics i socials minoritaris i, de l'altra, les que es refereixen concretament a la protecció de la joventut i de la infància.

Aquest desdoblament troba el seu emparament constitucional en els articles 10.1, 14 i 20.4 de la Constitució Espanyola. Segons l'art. 10.1 CE, «la dignitat de la persona, els drets individuals que li són inherents, el lliure desenvolupament de la personalitat, el respecte a la llei i als drets dels altres

són fonament de l'ordre polític i de la pau social». L'art. 14 CE proclama la igualtat dels espanyols davant la llei, «sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social».

L'art. 20.4 CE, després de reconèixer els drets a la llibertat d'expressió i d'informació, disposa: «Aquestes llibertats tenen el seu límit en el respecte als drets reconeguts en aquest títol (els drets fonamentals), en els preceptes de les lleis que els desenvolupen i, especialment, en el dret a l'honor, a la intimitat, a la pròpia imatge a la protecció de la joventut i de la infància».

Les previsions constitucionals són d'aplicació a tots els mitjans de comunicació, tant públics com privats. Tots els mitjans han d'assumir que els drets humans han de preservar-se en les seves emissions, donat que influeixen en major o menor grau la societat –molt especialment els menors–. No és lícit l'argument del «tot per l'audiència», amb el qual es pretén defensar –emparant-se en una falsa concepció de la llibertat d'expressió– que no es poden posar límits a una programació que tingui audiència, perquè això denota que hi ha una demanda dels espectadors: en un Estat de Dret, els límits els posen les lleis, en el nostre cas la pròpia Constitució i les normes jurídiques que d'ella deriven.

La preservació de la dignitat de la persona, del respecte als valors d'igualtat i la protecció de la joventut i de la infància es troben també com a principis inspiradors de la programació en les lleis estatals d'ordenació de la televisió. Així en l'Estatut de la Ràdio i la Televisió (Llei 4/1980, art. 4), la Llei del Tercer Canal (Llei 46/83, art. 5), la Llei de Televisió Privada (Llei 10/1988, art. 3), la Llei de Televisió Local per Ones (Llei 41/1995, art. 6). En la Llei de Telecomunicacions per cable (Llei 42/1995) s'estableix a l'art. 12.2: «Els programes de televisió, en particular, i els serveis de telecomunicacions per cable, en general, que puguin atemptar contra les normes de protecció de la joventut i de la infància i altres béns o drets protegits, s'hauran d'oferir als abonats de forma independent, en la forma que s'estableixi reglamentàriament». La Llei Orgànica 1/1996 de Protecció Jurídica del Menor, supletòria en aquest punt

a Catalunya, estableix a l'art. 5 normes referents al «dret a la informació», entre les quals destaquem el següent paràgraf: «En particular, (les administracions públiques) vetllaran perquè els mitjans de comunicació en els seus missatges adreçats als menors promoguin els valors d'igualtat, solidaritat i respecte als altres, evitin imatges de violència, explotació en les relacions interpersonals o que reflecteixin un tracte degradant o sexista».

Matisacions de la legislació catalana

També en les disposicions catalanes d'ordenació dels mitjans de comunicació es recullen com a principis inspiradors de la programació, la preservació dels valors de dignitat i igualtat i la protecció de la joventut i de la infància. Així, en la llei de creació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (Llei 10/83, art. 14), el Decret de Regulació del Règim Jurídic de les Televisions Locals per Ones terrestres (Decret 320/1996, art. 3), i la Llei de Regulació de la Programació Audiovisual distribuïda per Cable (Llei 8/1996, art. 3). La disposició addicional d'aquesta última llei estableix que aquests principis inspiradors seran també d'aplicació «a totes les concessions de la gestió indirecta del servei de radiodifusió sonora en ones mètriques amb modulació de freqüència».

A més, les disposicions catalanes presenten algunes matisacions destacables en relació a la normativa estatal. Així, l'art. 6 de la Llei 8/1996 fixa límits als continguts de la programació audiovisual que, en virtut de la seva disposició addicional, són aplicables, a més de les emissions distribuïdes per cable, «als canals de televisió gestionats directament per la Generalitat i als canals el títol habilitant dels quals correspon d'atorgar a la Generalitat, sigui quin sigui el mitjà tècnic de difusió». També remet a aquest article el darrer paràgraf de l'art. 13 del Decret 320/1996, regulador del règim jurídic de la televisió local per ones. L'art. 6, reproduït literalment, diu:

Límits als continguts de la programació audiovisual
La programació audiovisual distribuïda per cable s'ha d'atenir als límits que segueixen:

a: La programació de televisió distribuïda per cable ha de respectar la Llei de l'Estat 25/1994, del 12 de juliol, per la qual s'incorpora a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 89/552/CEE, sobre la coordinació de

disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a l'exercici d'activitats de radiodifusió televisiva, i el que disposa la secció segona del capítol V de la Llei de Catalunya 8/1995, del 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents i de modificació de la Llei 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció.

b: Els programes de televisió que poden atemptar contra les normes de protecció dels joves i dels infants o d'altres drets protegits s'han d'oferir als abonats de forma independent i clarament identificada. S'han de fixar per reglament els mecanismes per al compliment d'aquestes condicions.

c: L'operador ha d'oferir a l'abonat la possibilitat d'utilitzar tecnologies existents en el mercat per tal de limitar l'accés des del seu receptor als espais a què fa referència l'apartat b), i li ha de subministrar, sense cost suplementari, aquest suport tecnològic.

Acotacions a la televisió per cable

El desenvolupament reglamentari d'aquesta norma el constitueix l'art. 4 del Decret 265/1997, de desplegament d'alguns aspectes de la Llei, que segons la seva disposició addicional també és aplicable «als canals de televisió gestionats directament per la Generalitat, així com aquells altres el títol habilitant dels quals hagi estat atorgat per la Generalitat, amb independència del mitjà tècnic de difusió televisiva».

Article 4. Protecció dels menors davant la programació difosa per cable

Els programes de televisió, els serveis de difusió de televisió per cable, els de vídeo segons demanda i els de vídeo a la carta que puguin atemptar contra el desenvolupament físic, mental o moral dels menors, o perjudicar-los seriosament, i, en tot cas, les emissions que incloguin escenes de pornografia o violència gratuïta, s'hauran d'adaptar a les limitacions següents:

a: Horari: únicament podran oferir-se entre les vint-i-dues hores i les sis hores.

b: Advertiment: amb caràcter previ a la seva difusió, caldrà informar sobre el seu contingut per mitjans acústics i òptics.

c: Distintiu visual: durant els cinc primers minuts d'emissió caldrà incorporar a la pantalla de forma

permanent i visible el corresponent símbol en color vermell que s'especifica a l'annex d'aquest Decret.

d: Presentació, comercialització i accés selectiu: quan es difonen per cable, s'hauran d'oferir de manera separada i no podran formar part del paquet bàsic de contractació. Així mateix, l'operador ha d'oferir a l'abonat la possibilitat d'utilitzar tecnologies existents en el mercat per tal de restringir l'accés des del seu receptor a aquesta mena d'espais, sense cost complementari per aquest motiu.

Mitjans de comunicació i drets dels menors

Especial rellevància té a Catalunya la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, que modifica parcialment la Llei 37/1991 sobre mesures de protecció de menors. Aquesta Llei dedica íntegrament els articles 33 a 38 a la protecció dels menors enfront de la publicitat i dels mitjans de comunicació, i es preveuen sancions en cas d'incompliment. Pel seu interès, es transcriuen íntegrament aquests articles.

Article 33. Imatges, missatges i objectes

L'exhibició o l'emissió pública d'imatges, de missatges o d'objectes no poden ésser perjudicials per als infants i els adolescents ni incitar a actituds o conductes que vulnerin els drets i els principis reconeguts per la Constitució i per la resta de l'ordenament jurídic vigent.

Article 34. Publicacions

Les publicacions que inciten a la violència, a les activitats delictives o a qualsevol mena de discriminació o que tenen un contingut pornogràfic o qualsevol altre que és perjudicial per al desenvolupament de la personalitat dels infants i els adolescents no poden ésser ofertes ni exposades de manera que restin lliurement a llur abast.

Article 35. Material audiovisual

No és permès de vendre ni de llogar a infants i adolescents vídeos, videojocs o qualsevol altre material audiovisual que contingui missatges contraris als drets i les llibertats fonamentals reconeguts per l'ordenament jurídic vigent, que incitin a la violència i a activitats delictives, a qualsevol mena de discriminació o que tinguin contingut pornogràfic. No és permès tampoc de projectar-los en locals o espectacles en què sigui admesa l'assistència d'infants

o d'adolescents ni de difondre'ls per qualsevol mitjà entre infants o adolescents.

Article 36. Premsa, ràdio i televisió

1 Les programacions de la ràdio i de la televisió, en les franges horàries més susceptibles d'audiència d'infants i adolescents, han d'afavorir els objectius educatius que permeten aquests mitjans de comunicació i han de potenciar els valors humans i els principis de l'Estat democràtic i social.

2 De conformitat amb el que disposa la Llei de l'estat 25/1994, de 12 de juliol, de transposició de la Directriu 89/552/CEE, sobre la coordinació de disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a l'exercici d'activitats de radiodifusió televisiva, les emissions dels canals propis de televisió de la Generalitat i dels serveis de televisió el títol habilitant dels quals correspon d'atorgar a la Generalitat han de complir els requisits següents:

a: Les emissions de televisió no han d'incloure programes ni escenes o missatges de qualsevol tipus que puguin perjudicar seriosament el desenvolupament físic, mental o moral dels infants i els adolescents, ni programes que fomentin l'odi, el menyspreu o la discriminació per motius de naixement, ètnia, sexe, religió, nacionalitat, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social.

b: Els espais dedicats a la promoció de la programació pròpia i els programes susceptibles de perjudicar el desenvolupament físic, mental o moral dels infants i els adolescents i els que continguin escenes de pornografia o de violència gratuïta solament poden ser emesos entre les deu de la nit i les sis del matí i han d'ésser objecte d'advertiment auditiu i visual sobre llur contingut.

3 Les emissores de radiodifusió la concessió de les quals correspon a la Generalitat, durant una franja horària de protecció especial dels infants i els adolescents, que s'ha de determinar per reglament, no han d'emetre programes ni missatges que incitin directament o indirecta al consum de substàncies que poden generar dependència, que són de caràcter violent o pornogràfic ni de qualsevol altra índole perjudicial per al desenvolupament físic o mental o el comportament ètic dels infants i els adolescents.

4 Les administracions públiques han de vetllar perquè els infants i els adolescents no tinguin accés, per mitjà

de les telecomunicacions, a serveis que poden danyar llur desenvolupament.

5 La Generalitat ha de procurar que tots els mitjans de comunicació social dediquin als infants i als adolescents una atenció educativa especial.

6 Els mitjans de comunicació social que emeten o tenen difusió en el territori de Catalunya han de tractar amb cura especial tota informació que afecti infants o adolescents, evitant de difondre'n el nom, la imatge o les dades que permetin la identificació, quan apareixen com a víctimes, testimonis o inculpats en causes criminals, llevat del cas que ho siguin com a víctima d'un homicidi o un assassinat; o quan es divulgui qualsevol fet relatiu a llur vida privada que n'afecti la reputació i el bon nom.

7 Els mitjans de comunicació social que emeten o tenen difusió en el territori de Catalunya no poden divulgar les dades relatives a la filiació dels infants i els adolescents acollits o adoptats.

Publicitat per a infants i publicitat feta per infants

Article 37. Publicitat adreçada als infants i als adolescents

1 Amb la finalitat de protegir adequadament els drets dels infants i dels adolescents pel que fa a la publicitat divulgada en el territori de Catalunya que els és adreçada, se n'han de regular per reglament els límits, atenent especialment els principis següents:

a: D'acord amb el nivell de coneixement de l'audiència infantil i adolescent, i conscients del seu estat formatiu, els anuncis no han d'incitar a la violència o a la comissió d'actes delictuosos, ni a qualsevol mena de discriminació.

b: Les prestacions i l'ús d'un producte s'han de mostrar de manera que sigui comprensible, coincident amb la realitat i amb un llenguatge senzill i adaptat al nivell de desenvolupament dels col·lectius infantils i adolescents als quals s'adreça.

c: Si el preu de l'objecte anunciat supera la quantia de pessetes determinada per reglament, ha de constar de forma clara i manifesta en l'anunci de l'objecte.

d: Hom ha d'evitar els missatges que continguin discriminacions o diferències per raó del consum del producte anunciat.

2 Els principis a què es refereix l'apartat 1 han d'ésser exigibles a la publicitat emesa pels mitjans de

comunicació social que emeten i tenen difusió en el territori de Catalunya.

3 De conformitat amb el que disposa la Llei de l'Estat 25/1994, la publicitat emesa pels canals de televisió propis de Catalunya o pels serveis de televisió el títol habilitant dels quals ha d'ésser atorgat per la Generalitat no ha de contenir imatges o missatges que puguin perjudicar moralment o físicament els infants i els adolescents i, així mateix, ha de respectar els principis següents:

a: No ha d'incitar directament els infants i els adolescents a la compra d'un producte o d'un servei explotant llur inexperiència o llur credulitat ni a persuadir llurs pares o tutors o els pares o els tutors de tercers perquè comprin el producte o els serveis de què es tracti.

b: No ha d'explotar en cap cas la confiança especial dels infants i els adolescents en llurs pares, professors o altres persones.

c: No pot, sense un motiu justificat, presentar infants i adolescents en situacions perilloses.

4 Es prohibeix totes les formes de publicitat de locals de joc i de serveis o d'espectacles violents o que incitin a la violència i de caràcter eròtic o pornogràfic en publicacions principalment adreçades als menors d'edat que es distribueixin a Catalunya, i també la publicitat emesa per televisió o per ràdio durant les franges horàries de protecció especial dels infants i els adolescents, amb els límits establerts a l'apartat 2.

5 Els menors d'edat són protegits respecte a la publicitat de begudes alcohòliques i de productes de tabac en els termes del que disposa la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, modificada per la Llei 10/1991, del 10 de maig.

Article 38. Publicitat protagonitzada per infants i adolescents

1 La participació d'infants i adolescents en anuncis publicitaris que promouen la venda de begudes alcohòliques o de productes de tabac resta prohibida en els termes establerts per la Llei 20/1985, modificada per la Llei 10/1991.

2 La publicitat de begudes alcohòliques emesa pels canals de televisió propis de Catalunya o pels serveis de televisió el títol habilitant dels quals ha d'ésser atorgat per la Generalitat no pot adreçar-se

específicament als menors d'edat ni en particular presentar infants i adolescents consumint aquestes begudes, sens perjudici del que estableix l'apartat 1 i de conformitat amb el que disposa la Llei de l'Estat 25/1994, de transposició de la Directriu sobre l'exercici d'activitats de radiodifusió televisiva.

3 Els menors d'edat no poden ser utilitzats en anuncis publicitaris divulgats en el territori de Catalunya que promouen activitats prohibides als menors.

4 L'aplicació del que disposa l'apartat 3 resta limitada als criteris establerts per l'article 37.2.

Dificultats i propostes concretes

Finalment, procedeix comentar que malgrat tot aquest cúmul de disposicions, la seva aplicació esdevé difícil donat que ens movem en un camp en què els conceptes jurídics són molt indeterminats. Per exemple, la Directiva de Televisió sense fronteres prohibeix l'emissió de violència gratuïta. Això ens porta al punt que la violència que no es consideri gratuïta pot mostrar-se per televisió. No hem de confondre el terme violència amb perversitat o necessitat de prohibició. No podem ocultar que la violència existeix en la societat i que, des del punt de vista informatiu, no pot ocultar-se en una societat democràtica. Per això hem de preguntar-nos què significa exactament violència gratuïta: Quan una escena violenta mereix el qualificatiu de gratuïta? Vol dir violència excessiva, banal, innecessària en funció del desenvolupament de l'obra? Vol dir violència mostrada amb exagerada complaença, recreada amb morbositat? On es troba el límit, quan serà condemnable i quan no? O vist des de l'altra cara de la moneda: quan o com ha de mostrar-se la violència per tal que no eduquem malament els nostres infants o joves protegint-los en una urna de cristall? Quan realment els afecta negativament?

En la interpretació d'aquests termes hi ha un ampli marge de subjectivitat, de forma que és molt possible que allò que una persona consideri que constitueix violència gratuïta, una altra pugui trobar-ho perfectament tolerable. I és evident que aquests són conceptes canviant, que evolucionen segons l'època o el tipus de societat en què es produeixen.

Una de les funcions que tenen encomanada els consells audiovisuals europeus és la de vetllar pel compliment de les normes comunitàries a què ens

hem referit, entre les quals són de singular importància els continguts violents en horari de protecció de menors. En el cas del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, aquestes funcions estan previstes en els paràgrafs a) i b) de l'article 12.2 de la Llei 8/1996. Aquesta és una funció que ha de portar-se a terme preferentment mitjançant el diàleg amb els mitjans de comunicació, per tal de reflexionar conjuntament, sense excloure professionals de l'educació, la psicologia o la pediatria, sobre les emissions que

han de quedar dins o fora de l'horari de protecció. I per tal d'arribar a pactes d'autoregulació o a la implantació de mesures tècniques o la utilització de símbols visuals, que ajudin els pares a desenvolupar la seva responsabilitat respecte als seus fills en poder disposar d'una suficient informació sobre les emissions audiovisuals, de la qual ara no disposen. En aquest sentit, el CAC s'ha pronunciat ja a favor d'establir un sistema de senyalització òptica i acústica que segueixi el model francès. **LI.C.**

Notícies

El CAC admès a la Plataforma Europea d'Institucions Reguladores.

En la reunió celebrada per l'EPRA (European Platform of Regulatory Authorities) el passat mes de maig a Fredrikstad, Dinamarca, va ser aprovada l'admissió, en aquest organisme, del Consell Audiovisual de Catalunya. Aquesta admissió va obligar a una modificació del reglament de l'EPRA que, fins aquell moment, només contemplava la presència d'una sola instància reguladora per país, requisit que dificultava la presència de la representació catalana. La petició catalana va ser atesa en aplicació de la Carta Europea de Llengües Regionals i Minoritàries ac-

tualment en vigor. L'EPRA va ser creada l'abril del 1995, a Malta, amb l'objectiu de posar a l'abast dels representants dels organismes de regulació un fòrum de discussió i intercanvi sobre la reglamentació audiovisual vigent als diferents països europeus. A la reunió de Fredrikstad hi van participar prop de cinquanta experts en representació de vint-i-un països.

Presentació de l'informe del CAC al Parlament de Catalunya.

En la sessió que la Comissió de control de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió va celebrar el dia 15 de maig al Parlament de Catalunya, el president del CAC, Lluís de Carreras, va presentar la memòria d'activitats corresponent a l'any 1997. Després d'assenyalar la singularitat del CAC –perquè no existeix cap organisme semblant en tot l'Estat espanyol–, la Memòria explica els objectius fixats: donar-se a conèixer al ciutadà, a fi que el CAC pugui recollir les seves queixes i suggeriments en tot allò que fa referència als continguts audiovisuals; revestir les ac-

tuacions del CAC, en el terreny de la mediació, d'una gran força moral donat que la institució, ara com ara, no té poder sancionador; pressionar per tal que les cadenes estatals de ràdio i televisió, sobre les quals el CAC no té jurisdicció, tinguin, també el seu àmbit de regulació; i donar un nou impuls al Centre d'Investigació de la Comunicació (CEDIC) aprofitant la seva adscripció al CAC. Així mateix, la Memòria inclou els estudis i informes realitzats pel CAC –dinou d'interns i sis d'externs– i els vuit dictàmens emesos sobre diversos aspectes conflictius en el camp de la programació audiovisual.